

Comunitatea de la Qumran și legătura sa cu Ierusalimul

Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan CHIRILĂ

Comunitatea de la Qumran, un model pentru structurile eclesial-monastice

Când vorbim despre Qumran, discuția este orientată sau concentrată de cele mai multe ori asupra manuscriselor. Majoritatea acestora au fost restaurate, traduse, analizate și sistematizate în compendii teologice¹. Când vorbim despre comunitate, sunt analizate mai ales manuscrisele care conțin Regulamentul Comunității. Intervenția noastră dorește să privească tema originii comunității dintr-o perspectivă mai largă.

Scopul acestui studiu este realizarea unei secțiuni istorice coerente cu privire la Comunitatea de la Qumran și a unei secțiuni sintetice care să exprime funcția tipică a Qumranului pentru monasticismul creștin de la început². În ultimii zece ani au fost publicate în Israel rezultatele cercetărilor arheologice din Deșertul Iudeii care au arătat că acolo existau mai multe așezări monastice. Multe dintre aceste mănăstiri erau construite în apropiere de Qumran. A se vedea, spre exemplu, complexul monastic *Wadi Quelt: Aghios Ghiorghis, Aghios Sava, Aghios Theodosius*, Complexul *Carantaniei, Aghios Ephremi*. Probabil că acolo se găseau între 24-64 de mănăstiri.

În momentul în care vorbim despre comunitate în înțelesul iudaic al cuvântului, o facem în lumina elementelor revelației. Comunitatea nu este doar o adunare de semintii, ci o realitate socială și liturgică (religioasă). În iudaism este imposibil să trasezi o linie de demarcație între național și religios³. Aceasta a fost și concluzia unui seminar organizat de Universitatea din New York cu tema

¹ Vezi B. Jongeling, *A Classified Bibliography of the Finds in the Desert of Judah: 1958-1969*, Leiden, 1971.

² Pr. Ioan Chirilă, *Qumran și Mariotis*, Ed. Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca, 2000; Idem, *Mesianism și Apocalipsă în scrierile de la Qumran*, Ed. Arhiepiscopala, Cluj-Napoca, 1999.

³ Idem, *Elemente structurale ale identității religioase iudaice*, în Rev. „Studia Judaica”, București, 2003 (în curs de apariție).

Alegere și responsabilitate. Pe această temă am prezentat anul acesta la București o conferință intitulată *Elementele structurale ale iudaismului sau identitatea religioasă mozaică*. Astfel, comunitatea iudaică este o unitate socio-istorică constituită din douăsprezece seminții care trăiesc conform poruncilor Legii mozaice și, mai târziu, în vremea regelui David, în conformitate și în continuare cu poruncile teologiei Sionului (Legea, Marea Preoție, centralitatea și unicitatea Ierusalimului și veșnicia tronului lui David)⁴. Acest ultim element are o dimensiune mesianică. A se vedea pe această temă textele mesianice ale Psalmilor care proclamă veșnicia tronului davidic.

Din punctul de vedere al acestei definiții, comunitatea de la Qumran este una de tip sectar dar, pentru că are în mod sigur notele comune ale primei definiții, este un adevărat *Kahal* iudaic. Preponderența actului religios o separă de iudaismul clasic, aducând-o mai aproape de structurile monastice primare, fiind însuflețită de o clară inspirație apocaliptică. În lumina teologiei Sionului, comunitatea de la Qumran era una sectară sau dizidentă. Aceștia aveau, bineînțeles, anumite puncte de contact teologic cu gândirea teologică tradițională iudaică, însă pentru ei Ierusalimul era în interiorul lor. Probabil că putem auzi aici un ecou al teologiei lui Ieremia, proclamată în 31, 31-35⁵.

Cauze care au determinat apariția comunității

La începutul secolului al II-lea î.Hr., evreimea palestiniană trecea printr-o situație de criză. Alexandru Macedon cucerise Țara Sfântă în 332 î.Hr. și, după primele perioade de nesigurantă care au urmat morții sale, aceasta a devenit parte a imperiului grecilor din Egipt, cunoscuți sub numele de ptolemei. În timpul celui de-al treilea secol, ptolemeii au evitat pe cât posibil să se amestece în treburile interne ale iudeilor și, chiar dacă trebuiau plătite dări către aceștia, ținutul rămânea sub conducerea Marelui Preot și a consiliului său. Totuși, în această perioadă s-au produs schimbări în ceea ce privește tipurile de populație. Orașele elenistice, cum ar fi Gaza, Ascalon (Așkelon), Ioppe (Iafa), Dor și Acco (redenumit Ptolemaida), erau construite de-a lungul coastei Mării Mediterane. În interiorul țării, de asemenea, la sud de Lacul Tiberiadei, vechea așezare de la Beisan a renăscut sub numele grecesc de Schitopole; Samaria, capitala samaritenilor a fost elenizată drept Sebasta; în Transiordania, Rabbat-Ammon (Aman) a fost restabilit ca Filadelfia. Cu alte cuvinte, greci, macedoneni și fenicieni elenizați s-au stabilit definitiv în ținutul Palestinei, răspândirea ulterioară a civilizației grecești fiind doar o chestiune de timp⁶.

⁴Maxwell Miller and J.H. Hayes, *A History of Ancient Israel and Judah*, Philadelphia, 1986.

⁵A se vedea cu privire la acest subiect introducerea d-nei Madeleine Petit la volumul lui Filon, *Quod Omnis Probus Liber Sit*, Editions du CERF 29, capitolul 4, Paris, 1974: *Le Judaïsme dans le traité*, unde o mare parte este dedicată comunității eseniene. În opera lui Filon vezi paragrafele 75-91, *Hypothetica* XI, 1-18 și *De vita contemplative*, partea 1.

Un alt program de elenizare a iudeilor a început în 174, autorul acestuia fiind Antioh al IV-lea Epifaniu al Siriei (175-164 î.Hr.). Elita iudaică, care a văzut în acest lucru o oportunitate, a adoptat programul, consecințele acestuia fiind transformarea Ierusalimului într-un oraș elenistic.

„Așa prindea rădăcini, pe atunci, elenismul, și așa se petrecea slugărnicia față de năravurile străine, prin murdăria fără margini a lui Iason, păgân nenorocit, și nicidecum mare preot; că preoții nu mai aveau nici o râvnă pentru slujba la altar, ci, dimpotrivă, disprețuind templul și nemailuând în seamă jertfele, se grăbeau să fie părtași, de cum se auzea discul, la întrecerile gimnaste oprite de lege, socotind vredniciile părinților ca pe o nimica toată și luând slava Grecilor drept cea mai bună din toate” (II Macabei 4, 13-15).

Oponentii elenizatorilor s-au răsculat în cele din urmă, ducând o violentă luptă de rezistență. O revoltă armată a fost instigată de preotul Matatia și de fiii săi, frații Macabei, revoltă sprijinită de toții evreii tradiționaliști, mai ales de ceata credincioșilor, Asideii sau Hasidim, „preoți neprihăniți, râvnitori pentru lege” (I Macabei 42). Conduși de Iuda Macabeul și, după moartea acestuia pe câmpul de bătălie, de frații săi, Ionatan și Simeon, virulenții apărători ai iudaismului au fost în stare nu doar să restabilească credința iudaică în Ierusalim, ci au reușit și să elibereze Iudeea. În decembrie 165 î.Hr., Iuda și-a condus armata insurgentă în Ierusalim, a curățit Templul, care fusese folosit pentru ritualurile grecești în ultimii trei ani, și a reinstaurat riturile iudaice. Această curățire și rezidire este comemorată de festivalul evreiesc *Hanukka*⁷.

Pe tot parcursul acestei perioade de expansiune teritorială, căpeteniile hasmonee s-au bucurat de sprijinul saducheilor, unul din cele trei partide religioase menționate pentru prima dată în vremea lui Ionatan Macabeul⁸, aliați obișnuiți ai guvernării.

După capturarea Ierusalimului de către Pompei, Marea Preoție hasmoneeană a continuat încă trei decenii, însă puterea politică de care beneficiaseră până atunci a trecut în mâinile idumeului iudaizat, Irod cel Mare, în momentul în care acesta a fost înălțat de către Roma pe tronul Ierusalimului, în anul 37 î.Hr. Evangheliile după Matei și Luca (Matei 2, 1; Luca 1, 5) datează nașterea lui Iisus din Nazaret în ultimul sau penultimul an al domniei sale, Irod murind în anul 4 î.Hr. Semi-autonomia a continuat și în timpul lui Irod Arhelau (4 î.Hr.-6 d.Hr.), a domnitorilor irodieni Antipa (4 î.Hr.-39 d.Hr.) și Agripa (39-41 d.Hr.), urmată de supunerea Iudeii autorității romane⁹.

La scurt timp după aceasta s-a constituit așezarea de la Qumran. Aceasta a răsărit într-o perioadă de mare fervoare naționalistă și dominată de dorința vie a unui conducător care să răstoarne tirania dominației străine. La începutul existenței comunității de la Qumran, puterea conducătoare era cea grecească seleucidă, spre

⁶ Geza Vermes, *The Complete Dead Sea Scrolls in English*, Printed in England 1997, pp. 50-65.

⁷ *Ibidem*, pp. 51-52.

⁸ Iosif Flaviu, *De Antiquitatis*, 13, 171.

⁹ Geza Vermes, *op. cit.*, p. 53.

sfârșitul existenței marele asupritor era Roma. Aceasta a fost o comunitate născută dintr-un puternic simț al identității religioase și al speranței eshatologice¹⁰.

Istoria Qumranului trebuie introdusă în acest șir general de evenimente. Document cu document, sururile vor fi cercetate amănunțit și informația literară combinată atât cu descoperirile arheologice de la Qumran, cât și cu rapoartele complementare furnizate de Iosif Flaviu. În cele din urmă, se speră că istoria sectei esenienilor va începe să-și găsească locul cuvenit¹¹.

Istoria esenienilor

Căutarea indiciilor despre originea¹² și povestea mișcării începe cu Documentul de la Damasc, pentru că acesta este o scriere extrem de bogată în astfel de indicii. Aici se spune că nașterea comunității s-ar fi petrecut în „vremea mănecii”, la 390 de ani după distrugerea Ierusalimului de către Nabucodonosor, regele Babilonului. În acele vremuri, o „rădăcină” a răsărit „din Israel și din Aaron”, adică un grup de evrei evlavioși, laici și preoți, și și-a făcut apariția într-o perioadă de necredincioșie generală. Înainte de Qumran, informațiile primare cu privire la esenieni, o comunitate iudaică religioasă care a înflorit în timpul ultimelor două secole ale perioadei celui de-al Doilea Templu (c. 150 î.Hr. - 70 d.Hr.), ne-au fost furnizate de scrierile în greacă a doi autori evrei, Filon din Alexandria și Iosif Flaviu. Esenienii erau organizați pe un trai în comun și pe practicarea ascetismului strict. Membrii grupului din Palestina depășeau numărul de patru mii. Iosif Flaviu și Filon îi localizează în așezări iudee, în timp ce Pliniu cel Bătrân se referă doar la o singură așezare eseniană aflată în pustia dintre Ierihon și En-Gaddi.

Opinia comună care îi identifică sau îi asociază îndeaproape pe sectarii de la Qumran cu esenienii se bazează pe trei considerente principale:

1. nu există așezare mai potrivită decât Qumranul care să corespundă situației de către Pliniu între Ierihon și En-Gaddi;
2. din punct de vedere cronologic, activitatea eseniană plasată de Iosif Flaviu în perioada dintre Ionatan Macabeul (c. 150 î.Hr.) și primul război evreiesc (66-70 d.Hr.) și ocupația sectară a Qumranului coincid perfect;

¹⁰ J. Staracky, *Les quatre étapes du Messianisme à Qumran*, Revue Biblique 70, 1963, p. 503.

¹¹ Geza Vermes, *op. cit.*, pp. 46-48.

¹² Dupont-Sommer prezintă două ipoteze cu privire la originea esenienilor: prima dintre ele ne înfățișează comunitatea eseniană ca rezultat al dezvoltării spirituale a lui Israel și Iuda, o ipoteză a dezvoltării interne a iudaismului; cea de-a doua ipoteză pretinde că au existat unele influențe externe asupra comunității de la Qumran. Despre aceste opinii, vezi: Dupont-Sommer, *Le problème des influences étrangères sur la secte juive de Qumran*, 1955, pp. 75-92; Hommages Dupont-Sommer, pp. 547-553, *Ecrits Esséniens*, chapitre II, *L'origine essénienne des écrits de Qumran*; V. Nikiprowetzky, *Recherches esséniennes et pythagoriciennes. A propos d'un livre récent*, 1966, pp. 317-318.

3. similaritățile vieții în comun, ale organizării și obiceiurilor sunt atât de fundamentale încât fac posibilă identificarea celor două trunchiuri, de vreme ce anumite diferențe evidente pot fi explicate¹³.

Sectarii se vedeau ducând o viață nouă și curată ca aceea a israeliților în perioada rătăcirii prin pustie. Mai departe, ei considerau că au mers în pustie să primească Tora, la fel ca Israel în vremea Ieșirii. Aceste lucruri sunt de așteptat de la un grup care a părăsit zonele mai dens populate ale Iudeii pentru a se muta în pustiu, unde să-și păstreze propriile standarde de sfințenie și curăție sufletească.

Structură și principii de viață

Încă din anii 1950, informațiile obținute din descifrarea sulurilor și a vestigiilor arheologice de la Qumran au fost puse cap la cap de specialiști pentru a forma portretul poporului de la care proveneau.

Una din principalele caracteristici ale esenienilor era deținerea în comun a proprietății. Noii membri își cedau bunurile superiorilor, care colectau și salariile câștigate de fiecare dintre membrii sectei. Agricultură era principala ocupație a esenienilor. Renunțând la averile personale, membrii primeau tot ceea ce le era necesar: hrană, îmbrăcăminte, îngrijire. Alte particularități includeau: portul de veșminte albe; băile rituale dinaintea meselor care se dădeau doar inițiaților, acestea fiind găsite și binecuvântate de preoți; respingerea jertfelor de animale și a jurămintelor pentru a-și întări declarațiile și, mai presus de toate, a căsătoriei. Iosif Flaviu admite, totuși, că o ramură eseniană a adoptat starea de căsătorit, atâta vreme cât sexul era folosit doar în scopul procreării¹⁴.

Frățietatea de la Qumran este portretizată în manualele de disciplină drept o Casă idealizată a lui Israel, destinată să pregătească drumul pentru venirea iminentă a Împărăției lui Dumnezeu și a Zilei Judecării. Frăția era constituită în linii comunice și ca o imitație a organizării lui Israel în vremea lui Moise. Membrii erau supuși unei perioade de probă – de doi-trei ani – și erau așezați într-o ierarhie al cărei criteriu era sfințenia.

Regulamentul Comunității legiferează pentru un grup de asceți care trăiesc într-un fel de societate „monastică”, statutul Documentului de la Damasc face referire la o existență laică obișnuită; *MMT (Miqsat Ma'ase ha-Torah*, sau câteva observații asupra Legii) este probabil ecoul preistoriei sau al istoriei timpurii a sectei; *Regulamentul Războiului și Regulamentul Mesianic*, la rândul lor, în timp ce sunt asociate atât cu *Regulamentul Comunității*, cât și cu *Documentul de la Damasc*, reflectă fără îndoială într-o oarecare măsură o anumită stare de fapt, primul și cel dintâi plan pentru o epocă ulterioară. În acest caz, relațiile cu Ierusalimul au fost stopate o dată cu intrarea lor în viața comunitară.

¹³ Simon M., *Les sectes juives au temps de Jésus*, Paris, 1960 ; Ioan Chirilă, *Qumran și Mariotis*, Cluj-Napoca, 2000, G. V., *op. cit.*, p. 47.

¹⁴ Geza Vermes, *op. cit.*, pp. 26-45.

Reprezentanții sectei se considerau adevăratul Israel, păstrătorul adevăratei tradiții și al trunchiului religios, din care descindeau. În consecință, ei și-au organizat mișcarea în așa fel încât să corespundă cu fidelitate celei a poporului evreu, separând-o în preoți și laici (sau Aaron și Israel), laicii organizându-se după modelul biblic în douăsprezece triburi.

„Cei doisprezece Preoți-căpeteni vor sluji la jertfa zilnică înaintea lui Dumnezeu. Sub ei vor fi căpeteniile leviților în număr de douăsprezece, câte una pentru fiecare trib. Sub ei vor fi căpeteniile triburilor.” (IQM II, 1-3).

Dacă luăm acum separat cele două tipuri, frăția „monastică” de la Qumran face referire la ea însăși în *Regulamentul Comunității*, numindu-se „bărbații sfințeniei” și „bărbații deplinei sfințeniei”, și la sectă numind-o „Comunitatea” și „Consiliul Comunității” sau „bărbații legii”¹⁵.

Printre suluri se găsește un Manual de Disciplină, care poate fi asociat cu modul de viață esenian, așa cum îl cunoaștem din izvoarele grecești și latine. Stabilimentul era dedicat exclusiv religiei, chiar dacă munca trebuie să fi format o parte necesară a existenței lor. În același Manual se spune că aceștia „mâncau în comun, binecuvântau în comun și hotărâau în comun” (IQS VI, 2-3), trăind în așa fel încât „să-L caute pe Dumnezeu cu toată inima și cu tot sufletul” (IQS I, 1-2). Aceștia își împărtășeau unul altuia „cunoașterea, puterile și averile” (IQS I, 11). Rugăciunea, studiul și existența lor liturgică erau săvârșite separat de Templul de la Ierusalim și cultul său oficial, „separat de locașul oamenilor nedrepti” (IQS VIII, 13). Membrii comunității nutreau o „ură veșnică” (IQS IX, 21) pentru Tară și pentru oamenii ei răi, cu toate că aceasta mergea mână în mână cu ferma convingere că destinul lor se afla doar în mâinile lui Dumnezeu. Filon ne spune că această comunitate a esenienilor avea cinci porunci: evlavie, sfințenia, dreptatea, iconomia și politica și că aceștia manifestau iubirea față de Dumnezeu și de virtute, *filotheos și filaretos kai filanthropos*¹⁶. Regulamentul Comunității se încheia cu un imn:

„Nu voi plăti nici unui om răsplata răului;

Îl voi răsplăti cu bunătate.

Pentru că judecata tuturor celor vii e la Dumnezeu

Si El îi va da omului răsplata cuvenită” (IQS X, 17-18)

Acestea sunt, după cum se poate vedea, majoritatea recomandărilor care sunt așteptate de la oamenii dedicați contemplației. Merită știut, totuși, că viața contemplativă nu este o trăsătură specifică iudaismului¹⁷. Contemplația este descrisă de Filon în *De Vita Contemplativa*, unde o bună parte a lucrării este dedicată *terapeuților*.

Ierarhia de la Qumran era strictă și formală, de la cel mai mare la cel mai mic. Fiecare membru al sectei era înscris în „ordinul rangului său” (IQS VI, 22) –

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Filon, *Oris Ke Kanoni Tritis hermeni: To the Filothen Ke Filareto Ke Filantropo* (83), pp. 202-203.

¹⁷ Ioan Chirilă, *Qumran și Mariotis*, Cluj-Napoca, 2000, pp. 14-53.

termenul „ordin” apărând în mod constant – și pe care era obligat să-l respecte în toate întâlnirile comunității și la masă, un ordin care era supus unei revizuirii anuale cu prilejul Sărbătorii *Reînnoirii Legământului*. Diferite grupuri au fost avansate ca posibile prototipuri ale ordinului esenian. Căpetenii printre ei erau *Tsenium* („cei smeriți sau neprihăniți”), *Hashshâim* („cei tăcuți”), *Hasidim Harishônim* („sfînții cei vechi sau bătrânii”), *Nigiyyç Had Da 'ath* („cei cu mintea curată”) și *Wattiqim* („bărbații justetei”). Fiecare dintre aceste expresii era caracteristică ordinului, ale cărui învățături fundamentale erau iubirea față de Dumnezeu, față de virtute și dragostea fiecăruia pentru semenii săi.

Dintre instituțiile sectei, cea mai importantă pare să fi fost Consiliul Comunității sau adunarea Congregației.

„În Consiliul Comunității vor fi doisprezece bărbați și trei Preoți, pe deplin pricepuți în tot ce este revelat din Lege, ale căror treburi vor fi adevărul, virtutea, dreptatea, bunătatea-iubitoare și smerenia. Ei vor păstra credința în țară cu hotărâre și supunere și vor ispăși de păcat prin folosirea dreptății și prin îndurarea supărărilor mâhnirii. Ei vor fi de partea tuturor oamenilor în conformitate cu standardul adevărului și al regulii vremii.” (IQS VIII, 1-4).

Sinteză teologică

Din punct de vedere teologic, esenienii arătau o venerație extremă față de Lege și erau vestiți pentru păstrarea cu sfințenie a Sabatului. Învățăturile lor secrete au fost notate în cărți secrete. Experti în vindecarea trupului și a sufletului, ei excelau și în ceea ce privește profețiile.

Direcția spirituală era investită în trei preoți, ajutați de 12 presbiteri laici (bătrâni), un supraveghetor, a cărui poziție se aseamăna celei a unui episcop, administra fiecare din cele câteva așa-zise capitole. Studiarea Torei era obligatorie și se pretindea ca interpretarea corectă a acesteia să fie transmisă mai departe de anumiți supraveghetori duhovnicești, cunoscuți drept expunători corecți, sau Învățători ai Dreptății. Membrii comunității așteptau ca epoca lor să se încheie cu apariția unui nou învățător și profet (Deuteronom 18, 18). Detaliile profetice ale unui război final între așa-numiții fii ai luminii și fiii întunericii se găsesc într-unul dintre suluri.

Preferau să creadă în *Destin* decât în libertatea voinței și, respingând noțiunea de înviere a trupurilor, înfățișau o lume de dincolo pur spirituală.

Exegeții au arătat anumite similități între credințele și practicile subliniate în literatura qumranită și cea a primilor creștini. Aceste paralele includ ritualuri comparabile de botez, mese și averi comune. Si mai interesante sunt structurile organizaționale paralele: membrii sectei erau divizați în douăsprezece triburi conduse de douăsprezece căpetenii, asemenea structurii Bisericii timpurii, cu doisprezece apostoli care, conform spuselor lui Iisus, vor ședea pe douăsprezece scaune de domnie pentru a judeca cele douăsprezece triburi ale lui Israel. Mulți exegeți cred că atât literatura de la Qumran, cât și învățăturile creștine timpurii se trag dintr-un curent comun din cadrul iudaismului și că nu reflectă o legătură directă între comunitatea de la Qumran și primii creștini. Nu este o sarcină simplă

să urmezi această dezvoltare, motivul fiind acela că expunerea sistematică a credințelor nu este o disciplină tradițională iudaică. Într-un fel, învățătura despre Două Duhuri, inclusă în Regulamentul Comunității, este o excepție, formând singurul tratat doctrinar printre vechile scrieri evreiești.

Legământul¹⁸

De vreme ce cheia oricărei înțelegeri a iudaismului trebuie să fie noțiunea de Legământ, aceasta poate fi fără probleme luată ca o introducere în gândirea religioasă eseniană. Istoria umanității și cea a poporului iudeu a întâlnit o întreagă serie de astfel de legăminte. Din vreme în vreme, sfinții conducători ai poporului evreu de dinainte de exilul babilonic, Regele David și Regele Iosia (II Regi 7; IV Regi 23, 1-3) și Preotul Ezdra după reîntoarcerea din Mesopotamia (Neemia 8-10), l-au convins pe acesta să-și amintească Legământul lui cu Dumnezeu cu jurăminte solemne de pocăință și re-dedicare națională; dar promisiunile erau de obicei de scurtă durată. Aceasta va conta fără îndoială pentru dezvoltarea ideii, în secolul al VI-lea î.Hr., unui „nou Legământ”, bazat nu atât pe însărcinarea în care a intrat comunitatea, cât pe transformarea interioară a fiecărui evreu în parte, pentru care voia lui Dumnezeu urma să devină, așa cum fusese, o a doua fire.

Această aceeași ideologie a Legământului a servit drept bază credințelor principale ale Comunității de la Qumran. Esenienii se considerau ultima „rămășiță”. Ei deveniseră „convertiții lui Israel” (cf. CD IV, 2; 4Q266 fr. 5 i.) și, drept răsplată pentru convertirea lor, Învățătorii Dreptății fuseseră trimiși să stabilească pentru ei un „nou Legământ”, eterna alianță între Dumnezeu și Israel. Convinși că aparțineau unei Comunități care era singura capabilă să interpreteze Scriptura în mod corect, a lor era „interpretarea ultimă a Legii”, dedicându-și exilul în pustie studiului Bibliei. Fără o interpretare autentică, era imposibil să înțelegi în mod corect Tora. Interpretarea acesteia fusese încredințată preoților și levitilor timp de două-trei secole după exilul babilonic.

Dacă ne luăm după opiniile stricte ale sectarilor, devotamentul față de Legământ nu cerea doar supunere în fața Legii, tuturor celor care Dumnezeu „le-a poruncit prin mâna lui Moise”, dar și aderarea la învățăturile „tuturor slujitorilor Săi, profetii” (IQS I, 2-3). Profetii serveau drept legătură esențială în transmiterea Legii lui Moise rabinilor. Profetii erau nu doar învățători de moralitate, ci și călăuze în domeniul realităților eshatologice finale. La fel ca în cazul Legii, doar înțelepții Comunității puteau interpreta corect scrierile lor. Cunoașterea învățăturilor autentice ale profetilor era talentul suprem al Învățătorilor Dreptății.

Viata de sfințenie din cadrul Comunității Legământului însemna, în ideologia veterotestamentară, să fii membru al poporului ales¹⁹. Pentru esenienii de la Qumran, doar inițiatii „noului Legământ” al lor aveau dreptul să ia parte printre aleșii Domnului. „Dumnezeu i-a dat pe ei aleșilor Săi și le-a dat să moștenească pe Cei

¹⁸ Vezi Geza Vermes, *op. cit.*, pp. 67-72.

¹⁹ G. V., *Election and Holy Life*, în *op. cit.*, pp. 72-77.

mulți Sfinți ai Săi. El a unit adunarea lor cu Fii Raiului, pentru a fi un Consiliu al Comunității, o temelie a Casei Slavei, o Livadă veșnică în toate vremurile care vor veni” (IQS XI, 7-9). Crezând în pre-cunoașterea divină, ei considerau alăturarea lor „celor mulți ai lui Dumnezeu” drept un efect al harului, care ar fi fost plănuțit pentru ca fiecare dintre ei să ajungă în rai pentru veșnicie. Ei, cei aleși, erau călăuziți de duhul adevărului pe căile luminii, în vreme ce neprivilegiații erau sortiți să rătăcească pe căile întunericului. Convingerile de acest fel, la un loc cu teoriile lor despre alegerea individuală și predestinație, asociate cu o cunoaștere exactă a hotarului între bine și rău, putea să-i ducă la intoleranță.

O altă temă importantă în învățăturile eseniene este faptul că ajutorul lui Dumnezeu este necesar pentru a putea rămâne credincios Legii Sale și pentru desăvârșirea în sfințenie. Înțelegerea, cunoașterea și înțelepciunea vin toate de la Dumnezeu.

În plus față de adorarea lui Dumnezeu oferită printr-o viață de sfințenie, sectarii de la Qumran săvârșeau cu precădere actele rituale prescrise de Moise, în modul corect și la vremea potrivită. Liturghia pământească trebuia să fie o replică a aceleia cântate de corurile de îngeri în Templul ceresc. Membrii sectei se adunau pentru slujbă într-o ordine strict ierarhică: mai întâi preoții, în funcție de rang și de statut, după ei leviții și, în cele din urmă, tot norodul din Comunitatea lui Dumnezeu. Binecuvântând pe Dumnezeu, preoții recitau apoi faptele Sale de bunătate-iubitoare față de Israel și leviții reaminteau răzvrătirea lui Israel față de El. Această recunoaștere a vinei era urmată de un act de pocăință publică, potrivit unei comunități de convertiți.

Reînnoirea Legământului pare a fi singurul ritual descris în detaliu de Regulamentul Comunității și de Documentul de la Damasc. Izvoarele de la Qumran ne oferă detalii despre încă trei teme: spălările rituale, slujirea în Templu și masa sfântă. Circumcizia, spre exemplu, care era practică în mod sigur, este menționată doar în legătură cu necurăția femeii de după naștere. Iosif Flaviu observă faptul că esenienii făceau o baie rituală de două ori pe zi, înainte de mese, baie rituală denumită „Liturghie baptismală”.

Masa în comun a esenienilor, al treilea subiect cultic special care trebuie analizat, a fost deja luată în discuție, însă mai rămâne de menționat un singur punct și, de vreme ce regulile cu privire la masa zilnică și la masa mesianică sunt aceleași, nu este deloc lipsit de logică să introducem din Noul Testament paralela că prima urma să o prefigureze pe ultima. Așa cum este binecunoscut, Sf. Ev. Matei portretizează Cina cea de Taină ca prototipul mării cine eshatologice, citându-L pe Iisus când spunea:

„Si vă spun Eu vouă că de acum nu voi mai bea din acest rod al viței până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, întru împărăția Tatălui Meu.” (Matei 26, 29)

Din moment ce am vorbit de eshatologie²⁰, trebuie să spunem că secta esenienilor s-a născut într-o lume de frământări eshatologice, de intensă așteptare a sfârșitului proorocit de către profeti. Esenienii vedeau în istoria Comunității lor împlinirea așteptărilor profetice care priveau mântuirea celor dreți.

²⁰ G. V., *Future expectations in the community of the Covenant*, în *op. cit.*, pp. 84-90.

Cât privește viața de dincolo și locul pe care aceasta o ocupa în gândirea eseniană, evreii au acordat acestei probleme o importanță minoră de-a lungul veacurilor. Ei credeau, la fel ca majoritatea popoarelor din vechime, că după moarte, atât dreptii cât și cei răi vor împărtăși o existență mizerabilă, întunecată în Seol, lumea de dedesubt, unde chiar și Dumnezeu este uitat. Mai târziu, după experiența istorică a martiriului suferit sub Antioh Epifaniu, învierea era așteptată a fi adevărata răsplată pentru cei care și-au dat viața de bunăvoie pentru Dumnezeu și pentru religia lor. Regulamentul Comunității, discutând despre răsplata dreptilor și a celor răi, asigură celor drepti „veșnica bucurie într-o viață fără sfârșit, o coroană de slavă și un veșmânt de măreție din lumină nesfârșită” și păcătoșilor „chinuri veșnice și neazuri nesfârșite împreună cu mistuirea rușinoasă în foc a ținuturilor întunecate”.

Manuscrisele de la Marea Moartă, care datează din vremea evenimentelor descrise în Noul Testament, au adăugat înțelegerii noastre elemente despre fondul iudaic al creștinismului.

De la Iosif Flaviu și de la Filon știm că era o vreme când esenienii trăiau într-o comunitate iudaică clasică.

În vremuri dominate de persecuții, ei au venit la Qumran, unde au trăit timp de două secole, în perioada celui de-al Doilea Templu.

În vremea lui Irod au avut legături restrânse cu Ierusalimul, însă comunitatea iudaică tradițională considera că qumraniții erau o comunitate sectară, cu care nu aveau legături.

The Community of Qumran and its connection with Jerusalem

In the theological-historical research „The Community of Qumran and its connection with Jerusalem”, Rev. Prof. Dr. Ioan Chirila analyses some theological aspects of this religious community and its involvement in the cultural context of the Palestine in the intertestamental period. From the beginning of the research the author states the connection between this community and the later monastic ecclesial establishments and presumes a relation of causality between them. The research relates about the causes that determined the appearance of the community, the history of Essenians, their structure and principles, their theological beliefs. The sect of Essenians was born out of an eschatological concern of the Jewish society and appears as a religious movement that tries to reach a new understanding of faith, truth and fidelity to God.